

col·lecció guies de sostenibilitat

guia pel compostatge domèstic a lleida

com aconseguir transformar de forma neta i confortable
les restes de menjar en un adob de qualitat

LA PAERIA

Ajuntament de Lleida

presentació	3
per què un compostador?	4
la matèria orgànica i el compostatge	5
quatre normes bàsiques	6
matèria humida • matèria seca	7
el procés	8
la fauna	9
incidències i solucions	10
ús del compost	11

edita: Ajuntament de Lleida
coodina: Esther Fanlo, Elisenda Pardell
realització, texts, fotografia i maquetació: Ipcena i fonts varies
impresió: Norprint
octubre 2008

De la bossa d'escombraries que els lleidatans i lleidatanes fem a casa cada dia, gairebé la meitat són restes de menjar o vegetals, que provenen dels nostres àpats o de les plantes que tenim (el 40 % del seu pes).

Així, cadascú de nosaltres generem gairebé mig quilo de matèria orgànica cada dia que d'alguna manera hem "d'eliminar".

Tradicionalment, els lleidatans i lleidatanes ens hem desfet de les nostres restes de menjar i vegetals a través del femer, una senzilla pràctica que ha permès transformar la matèria orgànica fresca en un adob de bona qualitat per enriquir els nostres camps i jardins.

No obstant això, actualment la majoria de la matèria orgànica que generem a Lleida la llencem al contenidor de rebuig, (el gris), i per tant va a parar a l'abocador.

L'acumulació de matèria orgànica a l'abocador genera nombrosos problemes. Els més importants són:

- La matèria orgànica fortament compactada es descompon sense aire i genera un gas, el metà, responsable d'accelerar el canvi climàtic.
- La gran acumulació de matèria orgànica escurça la vida de l'abocador, que s'omple ràpidament i cal cercar noves ubicacions per construir-ne un de nou. Ningú vol un abocador al costat de casa.
- Estem llençant un gran volum d'adob "potencial" que seria bo per als nostres camps o jardins.

Per tant reciclar la matèria orgànica esdevé una fita important, i totes aquelles pràctiques que ho permetin fer, són necessàries.

Aquesta guia pretén donar a conèixer d'una manera entenedora com es pot fer compost a casa de forma neta i ordenada. Així aquelles persones amb jardí o hort, teniu la opció d'iniciar-vos en aquesta pràctica tan noble que permet retornar a la terra allò que necessita per tornar a albergar la vida.

Àngel Ros i Domingo
Alcalde de Lleida

4

per què un compostador?

Es pot fer compost sense un compostador, com s'ha fet tota la vida als femers, però:

- En un compostador es poden controlar millor les condicions en què es dona el procés de compostatge, com la humitat i la temperatura, d'aquesta manera accelerem la formació de l'adob.
- Les restes que hi llancem no es troben exposades a les inclemències del temps (sol, pluja, vent) evitant d'aquesta manera que es ressequin o humitegin en excés.
- Visualment, no causa cap impacte al nostre jardí i ens permet instal·lar-lo en qualsevol lloc, sense que suposi molèsties al veïnat.

la matèria orgànica i el compostatge

5

Les restes orgàniques representen la fracció majoritària de les escombraries domèstiques amb un 40% del total d'aquestes.

Entenem per matèria orgànica totes aquelles restes de la cuina i del jardí, és a dir, d'origen vegetal o animal. Tota aquesta matèria, en condicions favorables de temperatura, oxigen i humitat, es descompon amb l'ajuda de microorganismes per transformar-se en adob.

Fent compostatge casolà podem reciclar les nostres restes de menjar, així com les restes de poda i jardineria per transformar-les en compost que podrem utilitzar per aportar nutrients a les nostres plantes, siguin flors, arbres o hortalisses.

Amb el compostatge, les restes orgàniques s'aprofiten localment, es redueix la quantitat de deixalles que acaben a l'abocador i s'estalvia energia en el transport de les escombraries.

Ubicació del compostador • El compostador s'ha de col·locar directament a terra en un lloc que faciliti el drenatge i, preferiblement, a redós de les inclemències del temps que influïrien en el procés de compostatge. D'aquesta manera som nosaltres qui dosifiquem la humitat, la temperatura i l'aireig del compost.

Barrejar volums iguals de matèria humida i seca • Per començar, es pot fer un llit de material gruixut i sec per tal de donar estructura i facilitar el drenatge (branques tallades, pinyes, etc.)

Un cop feta la base anirem abocant les restes orgàniques vigilant que l'aportació de matèria seca i humida sigui a parts iguals, fet vital per aconseguir un bon compostatge.

Remenar la pila • Ho farem només a la capa superior de la pila. Així s'aireja i s'evita que les capes de restes orgàniques es compactin.

Control de la humitat • S'ha de vigilar que la pila no s'assequi i afegir-hi aigua quan sigui convenient. Si la proporció de matèria seca i humida és la correcta i el compostador està instal·lat a l'ombra gairebé no fa falta regar. La pila ha de mantenir-se sempre humida; però no xopa.

matèria humida

7

La cuina i el jardí ens proveiran de matèria humida suficient. A l'estiu, la matèria humida és més abundant, ja que hi ha més vegetació al jardí i és l'època de major abundància de fruites i hortalisses.

Restes de fruites i verdures • de ràpida descomposició, aportaran al compost humitat que s'haurà d'equilibrar amb matèria seca.

Restes de carn i peix • triguen més a descompondre's, però són una bona aportació.

Paper de cuina brut • es pot compostar si no està brut de detergents o altres substàncies químiques.

Restes de plantes de jardí • són una bona aportació, però cal tallar-les si són excessivament llargues.

matèria seca

Ens servirà per equilibrar l'excés d'humitat que aportarà la matèria humida. Caldrà disposar-ne sobretot a l'estiu, època en què hi ha menys matèria seca.

La poda • és important triturar les restes de poda per evitar que dificultin el remenat de la pila i conseqüentment el procés de compostatge.

Fulles seques • dipositarem només les necessàries per equilibrar la humitat, la resta les podem guardar per quan no disposem de matèria seca.

Serradures i encenalls • incorporant-los al compostador obtindrem un compost de textura més fina. És recomanable humitejar-los abans d'aportar-los al compost.

Palla i gespa assecada • la seua baixa densitat afavoreix temperatures altes, això fa que el procés de compostatge s'acceleri. La gespa cal que estigui assecada, ja que si no actua com a matèria humida.

Fase de descomposició • es caracteritza per la seua alta activitat microbiana que genera temperatures d'entre 20°C i 70°C. La durada d'aquesta fase varia de tres o quatre dies a sis setmanes, en funció dels materials aportats i les proporcions de cadascun d'aquests. Aquesta primera fase es dona a la part superior del compostador.

Fase de maduració • és quan s'acaba d'estabilitzar la matèria orgànica a la pila. Es caracteritza per no generar escalfor i per la presència de gran nombre de cuques que ajuden a l'estabilització final del procés. La durada de la fase de maduració depèn de la temperatura ambiental. Als mesos d'estiu s'escurça molt i als mesos d'hivern s'allarga.

Durada del procés • si se segueixen les recomanacions i la barreja de materials és l'adequada, el compost estarà fet en tres mesos i mig, a l'estiu, o en sis mesos, a l'hivern.

Obtenció del compost • el trobarem a la part inferior del compostador. És de color marró fosc o negre i fa olor a terra humida.

La pila del compost és viva i hi pot habitar diversitat de fauna, comuna a la majoria de jardins. La seua presència és generalment indicador de bona salut del compost, beneficia les plantes del jardí i pot ajudar a controlar plagues de pugons i d'altres.

Formigues • Indiquen manca d'humitat. Quan collim el compost buscaran un altre lloc, però si les volem foragitar podem llençar una cassola d'aigua bullent al compostador.

Mosques • Seguiu les indicacions de l'apartat d'incidències i anomalies.

Llimacs. Vénen atrets per la matèria verda ja que se n'alimenten. Així no es mengen les plantes del jardí.

Larves de mosca soldat • Indiquen el desequilibri entre matèria seca i humida. Si n'hi ha moltes aboqueu al compostador una cassola d'aigua bullent.

Paneroles • N'hi ha de dos tipus. Les que es fan una bola quan les toquem indiquen que el compost ja està fet. Les que no es fan una bola i són de color més clar indiquen que el compost encara no és madur. Si n'hi ha dels dos tipus cal esperar unes setmanes abans d'utilitzar el compost.

Tisorettes • Són depredadores de totes les altres. Ajuden a controlar la població d'animals dins i fora del compostador. La seva presència és beneficiosa.

Cuques d'escarabat de jardí • Indiquen bona salut de la pila. Els escarabats s'alimenten de les parts mortes de les plantes i contribueixen a la seva bona salut.

Seguint les regles bàsiques del compostatge el vostre compostador sempre funcionarà normalment, sense incidències. Quan barregeu matèria humida i matèria seca a parts iguals i remeneu la pila de compost puja de temperatura fins al punt que de vegades inclús fumeja. Aquesta és la raó per la qual el compostador mai fa pudor ni atreu mosques.

INCIDÈNCIA	SIGNIFICAT	SOLUCIÓ
Olor d'amoniac	Falta oxigen. Massa gespa i poques fulles seques.	Agefir-hi matèria seca i remenar bé la pila.
Olor de podrit	Massa humitat. Excés de matèria verda.	Agefir-hi matèria seca i remenar bé la pila.
Compost fred	La barreja no és adequada. Baixa temperatura ambiental.	Barrejar la pila amb restes de cuina i remenar-la.
Compost sec	Falta d'humitat. L'aigua s'evapora en excés.	Regar la pila amb el difusor de la mànega durant uns quants minuts. Si la part de sota és molt seca la podem retirar i utilitzar-la per barrejar com a matèria seca.
Mosquits i mosques petites	Les restes de la cuina queden a la vista en la part de dalt de la pila de compost.	Abans de tancar la tapa del compostador cal que només quedi a la vista la matèria seca (poda, fulles seques, palla, serradures...).
Larves de mosca	Són atretes principalment per restes de síndria i meló.	Abans de tancar la tapa del compostador cal que només quedi a la vista la matèria seca (poda, fulles seques, palla, serradures...).

ús del compost

11

Saber fer un bon ús del compost que obtindrem al nostre compostador és tan important com obtenir un compost de qualitat. L'època de l'any en què l'utilitzem, l'ús que en fem i la forma d'incorporar-lo són fonamentals per obtenir uns bons resultats i no malbaratar bona part de la feina feta durant uns mesos al compostador.

ÚS	QUAN	QUANTITAT
Hort	Després de la recol.lecció.	1 kg/m ² , com si fossin fems. Cal regar-lo una setmana abans d'utilitzar-lo per fer germinar les possibles llavors que hi pugui haver.
Arbres fruiters	A l'inici de la primavera o a la tardor.	1,25 kg/m ² , fent una capa de 2 cm.
Gespa	A la tardor.	De 0,5 a 1 kg/m ² . Cal garbellar-lo amb un sedàs ben fi prèviament i un cop escampat regar-lo a raig a continuació per tal que penetri bé.
Arbres ornamentals	A la primavera.	Capa de 2 cm a la superfície de l'ombra de la capçada.
Plantes i flors	A la primavera.	Capa de 2 cm al voltant del tronc.
Trasplantaments	Quan es facin.	1 part de compost x 1 part de terra.
Planter	Quan les fem.	Cal regar-lo una setmana abans com si ja fos plantat per tal de fer germinar les possibles llavors de males herbes presents. Després es remena i s'utilitza normalment.

Fet amb paper reciclat

Ajuntament de Lleida